

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 23.

V Ljubljani, v sredo 23. marca 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sredo in soboto. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Ouvertura v dunajski zbornici.

Dunaj 22. marca 1898.

Zopet se je pričelo življenje v grški palači na dunajskem Francovem ringu. Državni zbor je sklican, kakor pravijo, zato da — zboruje. Vsak je radoveden, je-li se bo izvrševal ta namen. Morda je zbor le sklican, da razbija, trobi, piska in se pretepa. Morda je celo sklican, da se uniči, in da s tem uniči tudi ustavo in osmeši tiste besede, ki govoré o svobodi v naši državi. Treba je raztelesiti skrivnostnega orjaka — državni zbor, treba mu je razkrojiti telesne dele, da se mu spoznajo obisti in osrčje in žolč. Tudi možgane, pristavljaš. Bodi, a s tem preiskavanjem ne bo kaj opraviti; ima jih sam premalo. Misli mu narekavajo drugi — časov duh in vlada.

Najpreje moramo poznati vlado. Nova je; dobrega se ne ve mnogo o nji; zakrivila tudi še ni ničesar. Lepa vrsta jih je — novih ministrov. Trije z monokli na očeh vzbujajo najpreje našo pozornost: Ministerski predsednik — zelo visoka, krepka postava. Obrat je, samo ob licu ima angleško brado. Rad se drži na smeh in pri tem kaže lepe, bele zobe. Nekateri, ki so ga skušali, trdijo, da so časih hudi. Ne ve se, koliko časa mu bo igrala dobrovoljna prijaznost na ustnah, koliko časa bo uljudno se klanjal na vse strani in stiskal roke. Poleg njega je drugi monoklist grof Bylandt, aristokrat od glave do pete, suh, da je strah. Tretji monoklist — Wittek je manjši od prvih dveh, prijaznega, mirno-odločnega izraza. Prijetna oseba je tudi Ruber s svojimi osivelimi brkami, poleg katerega na desni sedi stari, nespremenjeni Welsersheimb, na levi pa bivši gorenjeavstrijski deželni glavar baron Kast in voditelj nemško-, oziroma nemškutarsko- (Žvegelj) liberalnih grajščakov dr. Baernreither. Na drugi strani pa sedita Čeh dr. Kaizl s svojim bledim obrazom, kateremu se pozna stalna bolehavost, in čili Jędrzejowicz, ki pogumno gleda krog sebe, češ zaslužil

sem, da sedim na tem mestu saj sem se vedno potegoval za tiste, ki so sedeli v ti vrsti. Vladinovec do skrajnosti, radikalni pristaš vsaki vladi — ne bo ni sedaj spremenil svojih načel.

Toda, kaj monokli, kaj obrazi, kaj brada? Za to se ne gre. Pač pa se gre za to, kaj mislijo ti novi možje, kakšne načrte nosijo, po kakšni poti jih kani voditi ponosni lord — grof Thun. Prvi dan se je še zdelo, da se izve ta skrivnost. Grof Thun je vstal in govoril te-le misli:

Glavna naloga nove vlade je obnovev vredenih parlamentskih razmer, ki so sedaj zavoljo sklepanja pogodbe z Ogersko tem potrebnje. Komur je pri srcu državna veljava in komur so drage parlamentske oblike, naj sodeluje.

Vlada se bo ravnala po načelu pravičnosti nasproti vsem prebivalcem in narodom v državi. Branila bo pravo, red in avtoriteto. Skrbela bo za koristne družabne preosnove, vzlasti, da se gmotno in нравno zboljšajo razmere delavskih stanov, da se podpirata obrt in poljedelstvo.

Zato kliče vse stranke na delo. Da bo pa to mogoče, je treba, da se poblažé narodna naspotja. Ravno letošnje leto je zato najprimernejše. Dela je mnogo zaostalo. In to je nevarno!

To je ob kratkem vsebina Thunovega govora. Z zadovoljstvom povdarjamo, da govori o pravičnosti do vseh ljudij in tudi do narodov — kot o vladni nalogi. Veseli nas tudi, da ne dela nikjer poklonov nemški kulturi, kakor smo jih bili vajeni slišati iz Badenijevih ust. Zdi se nam pa, da zveni iz njegovega kratkega govora neko žuganje, komur so drage parlamentske oblike, naj sodeluje. In komur niso? — Zaostalo delo je nevarno! — Komu? — Na to vsak lahko po svoje odgovarja. Grof Thun že ve zase, kaj bo storil.

S Thunovim govorom Nemci niso zadovoljni. Nemški nacijonalec Steinwender in liberalec Pergelt pogrešata, kako sodi vlada o jezikovnih naredbah in ali misli zakonskim potom brž urediti jezikovno vprašanje. Zeller se krega, zakaj ne govori predsednik o političkih

pravicah delavskega ljudstva. Wolf pa dokazuje, da je vsaka družabna presnova nemogoča, dokler se ne določi nemški jezik kot državni jezik. Zbornica sklone na Steinwenderov predlog, da se v prihodnji seji (v sredo dne 23. t. m.) prične razgovor o ministrov izjavi. Tudi desnica glasuje za to. Thun ne omenja niti z jednim mi-gljejem avtonomistiškega stališča. Poljaki in Čehi morajo torej označiti svoja načela. In tudi mi! Morda se ob tem razgovoru kako odpečati tajna knjiga Thunovega programa. Poslanci si zatrjujejo med seboj, da hoče Thunovo ministertvo delati. Kaj in po kakšnih načelih, tega ne pove nobena pratika. Iz splošnih fraz se ni izgubil Thun v svojem govoru, a reči moramo, da fraze, ki jih je rabil, nimajo za nas še nobene osti.

Poleg nove vlade dobomo tudi novo predsedstvo. V prvi seji je bil izvoljen dr. pl. Fuchs za predsednika. Dobil je 195 glasov; 1 glas je dobil Abrahamovicz, 1 pa Wolf. Dr. Fuchs je plemenit mož, uljuden, prijazen in prikupljiv. Zavoljo naklonjenosti do Slovencev so mu naši prejšnji poslanci nadeli ime častni Slovenec (Ehrenslovene). Podpredsednikov pa še nimamo. Poljaki in Čehi se branijo teh mest; tudi opozicija jih ne mara. Prav je torej, da slov. kršč. narodna zveza zahteva, naj se ji da jeden podpredsednik. Če pritrdé temu drugi desnični klubi, bo v sredo izvoljen dr. Ferjančič za podpredsednika. Kat. narodni poslanci z veseljem pritrujejo ti misli, ki naj oživljena svedoči, da na Dunaju slovenski poslanci ne poznajo nobene stranke; marveč, da so združeni v jeden klub — solidarni v vseh stvareh, ki se tičejo slovenskega naroda.

Nekaj je še novega: nemški nacijonalci in liberalci so za zdaj pustili zunaj svoja godala. Všeč jim res ni nobena stvar; Badenija tožijo zavoljo znane lex Falkenhayn, kregajo se, da predsednik ni dovolj odločno pokopal tega sklepa, o katerem pravijo, da ni nikoli bil v veljavi. Toda razbijajo in kriče pa vender ne.

Zapiski starega Ljubljancana.

(Nadaljevanje.)

1865, 3. januarja, je začel izhajati v Ljubljani časnik „Triglav“.

1865, 25. marca, so bila potrjena pravila za prestrojeno „Muzejsko društvo“. Prvi društveni občni zbor je bil 13. junija 1866.

1865, 16. aprila, se je predstavljala v ljubljanskem dež. gledališču igra „Bob iz Kranja“. V letih 1848—1850 je bilo v gledališču 10 slovenskih predstav, potem se pa ni več slovenski igralo do 1. 1865. Od 10. oktobra 1869, ko se je ustanovilo „Dramatično društvo“, se je pričelo s slovenskimi predstavami v „Čitalnici“.

1865, 27. aprila, je bil Fidel Trpišec, od 1. 1825. lastnik gradu na Fužinah, izvoljen častnim občanom ljubljanskim.

1865, 16. julija, se je ustanovilo v Ljubljani „Podporno in preskrbovalno društvo za slučaj bolezni.“

1865, 15. septembra, se je določil prostor za grajenje mosta čez Savo pri Krškem. Most so začeli delati 26. septembra 1865.

1865, 3. oktobra, na nedeljo sv. rožnega venca, je ljubljanski knezoškof Jernej Widmer

posvetil novoizidano župno cerkev v Stari Loki. Pri prejšnji cerkvi se podrli 1. 1787. staro kapelo, na katere mestu je nekaj, kakor se pripoveduje, pridigoval sv. Mohor. V resnici je ta župnija zelo stara. Že 1. 1074. je potrdil Sighard, grof burghausenski, ki je bil od 1. 1068. patrijarh oglejski (umrl v Reznem 12. avg. 1077), svojemu bratu Elenhardu, kateri je bil od 1. 1068. škof friziški, patronske pravice starološke župnije, katero je potem 1. 1350. papež Klemen VI. vtelesil stolni cerkvi Matere božje v Frizingu. V Stari Loki so 1. 1874. od 4. do 12. avgusta praznovali slovesno osemstoletnico obstoja župnije.

1865, 15. oktobra, je bila izdana cesarska naredba, da naj se mesto Novo Mesto imenuje Rudolfovo. Praznoval se je to leto 500letni jubilej ustanovitve mesta.

1865, 25. oktobra. V seji občinskega sveta ljubljanskega se je potrdila kupna pogodba, da se kupi grad Podturen (Tivoli) pri Ljubljani od cesarja za 72.000 gld.

1865, 26. oktobra, je vas Sodražica postala trg.

1865, 8. novembra, je bil stopil v pokoj kranjski cesarski namestnik in tajni svetnik Ivan baron pl. Schloissnigg. Dne 15. novembra je odpotoval na Dunaj.

1865, 19. novembra, se je slovesno otvorila nova otroška bolnica v Ljubljani.

1865, 5. decembra. V seji občinskega sveta ljubljanskega se je oddalo pod županom dr. Costo delo novega železnega Čevljarskega mostu v Ljubljani vodstvu fužin v Dvoru pri Žužemberku za 29.500 gld in se je sklenilo, da naj most dobi po pokojnem zaslužnem županu ime Hradekega most.

1865, sredi decembra, se je predložil dežel-nemu zboru v potrjenje načrt nove organizacije političnih oblastev na Kranjskem in razdelitve dežele po okrajnih glavarstvih.

1866, 5. januarja. Cesar je podaril za strajajoče Dolenjce 2000 gld. Vseh milih darov se je nabralo 19.174 gld. 22 kr.

1866, 19. januarja. Odpravi se v Ljubljani c. kr. policijsko ravnateljstvo in policijske zadeve sta prevzela dne 10. aprila predsedstvo c. kr. deželne vlade in mestni magistrat.

1866, 10. maja. Nad 1000 prostovoljcev, ki so hoteli iti v Mehiko, se je bilo nabralo v Ljubljani. Ko so že stopali v Trstu na ladijo, da bi se odpeljali v Ameriko, je prišla z Dunaja prepoved zaradi preteče vojne s Prusijo. Oprostili so jih dne 19. maja prisega, 170 pro

Schönerer jo je naletel vsled tega. Predlagal je, naj se dr. Fuchs, ki je bil član prejšnjega predsedstva, pod katerim so se poslanci vlačili iz zbornice, proglasi za državnega lopova. A vstala je le njegova petorica. Vitez Jurij je sicer pretel nacionalcem, a nič ni izdalo. Obstrukcija je vsaj za zdaj potihnila. Samo Schönerer in njegovi so ostali, kakor so bili. Nad dr. Fuchsom so kričali, da spada v ječo, da je državni hudodellec, da se mu mora tintnik razbiti ob glavo. Rujevali so vsi — tudi Iro. „Vi spadate v ječo“ je zadonelo brez dvojbe več nego 20krat po dvorani.

Nekaj obrisov, da se spozna na novo sklicani državni zbor, smo tu podali. O desnici še nismo povedali ničesar. Saj tudi sama še ni nič govorila. Ostane še, in ž njo v zvezi tudi kat. ljudska stranka. Tirolci hodijo sicer svoja pota, a dozda še ne drže ta pota izven kluba.

Kaj bo? Domneva se lahko, vedeti se ne more. Wolf že pripravlja igro, da si podjarmi nacionalce in liberalce. Čim se mu to posreči, je zbornice konec. A če bi tudi do tega ne prišlo, kaj prida se ne bo storilo. Manjka jedrnatih načel. Teh pa nobeden, tudi jubilejno leto dati ne more.

Dela pa ima vendar še zbornica v izobilju. Skrbeli so zato možje z levičarskih klopij. Tri ministerske zatožbe in cela vrsta nujnih predlogov je vložil. Pergelt, Steinwender in socialist Rieger tožijo Badenija, da je rušil ustavo in še več družih hudodelstev zakrivil, da je izvrševal lex Falkenhayn in spravljal policijo v zbornico. „O mrtvih naj se govori le dobro“, pravi pregovor. Ti možje se pa ne samo ne drže tega, marveč celo tožbeno pot nastopajo proti političnemu mrtvacu — Badeniju. Nujni predlogi se tičejo Gautsch-evih jezikovnih naredb in več drugih takih „važnih“ stvari. Pomenljiv je le nujni predlog, naj s 1. majem stopi v veljavo zakon o izboljšanju uradniških plač in naj se uvede prisilno delavsko zavarovanje za starost. Nujni predlogi morajo priti takoj na vrsto. Za par tednov je torej zbornica dobra, da ne pride naprej. Geslo „vse vsaksebi“ se torej še vedno značilneje izraža v zborničnem gibanju. Grozna ironija! Vladarjevo geslo „viribus unitis“ dobiva za odgovor v jubilejnim letu „vse vsaksebi“!

Wolf pozna svoje močičke. Thun si je prizadeval in si še prizadeva, odvrniti liberalce in nacionalce od obstrukcije, Wolf pa dobro ve, kako se tem možem meša štrana. Od zadaj hujska volivce, naj zahtevajo od svojih zastopnikov najstrastnejšo obstrukcijo. Dozda je s Štajarskega prišlo že več tacih izjav: med njimi tudi iz Brežic. „Ostd. Rundschau“ v torek napoveduje take pozive tudi iz severne Češke. Kmalu bo tako zopet na vrhu. In potem? — Za posledice so odgovorni tisti, ki so pomagali

stovoljcev se sprejeli v avstrijsko vojsko. Druge so pa spravili 22. maja nazaj v Ljubljano, imeli tu nekaj časa v vojašnicah in potem razpustili. Nekaj jih je stopilo v notranjeavstrijsko prostovoljno četo planinskih lovcev in so jih porabili za stražo na Kranjskem, Koroškem in Štajarskem, 356 „Meksikanarjev“ je pa odšlo na Dunaj. Bila je ta sodrga nabrana iz raznih držav in dežel, in so se potem poizgubili domov.

1866, 19. maja. Predsednik kranjske kmetijske družbe Fidel Trpinec je dobil viteški križ Fran Josipovega reda.

1866, 23. maja. Na izrednem občnem zboru sklne „Ljubljanski Sokol“, da bode na razpolago deželni vladi, ako bi ga potrebovala. V posebni deputaciji se naznani sklep ces. namestniku Edvardu baronu Bachu z izjavo, da hoče „Sokol“ sodelovati z novoustanovljenim patrijotičnim ženskim društvom, ki se je osnovalo z namenom, da bo streglo ranjenim vojakom.

1866, 29. maja. Deželni glavar Anton baron Codelli izda oklic, da naj se nabira podpora za ustanovitev čete prostovoljnih planinskih lovcev.

1866, 29. maja. C. kr. deželna vojaška sodnija v Vidmu na Laškem dobi ukaz, da se s 1. junijem premesti v Ljubljano in naseli v knežjem in deželnem dvorcu.

vzgojevati Wolfe, ki so nemški nadutosti žrtvovali pravičnost, politično moralo in — državo.

Spravna pogodba.

Kluba katoliško-narodne in narodne stranke v deželnem zboru kranjskem skleneta med sabo za tekočo volilno dobo trdno in neločljivo zvezo.

Oba sprijateljena kluba bodeta delovala za razvoj javnega življenja v kulturnem, socialnem in gospodarskem oziru na krščanski podlagi in zlasti odločno potegovala se za narodne pravice ter politični, gospodarski in socialni napredek slovenskega ljudstva.

Kot svojo posebno nalogo bodeta sprijateljena kluba smatrala:

- potezati se za pravice in napredek celokupnega Slovenstva v smislu resolucij vse-slovenskega in istersko-hrvatskega shoda z dne 14. septembra 1897;
- dosledno pripravljati pot za združenje vsega slovenskega ozemlja v jedno upravno skupino s središčem v Ljubljani;
- delovati za socialne reforme v korist kmetkega, trgovskega, obrtnega in delavskega stanu;
- potezati se za politično svobodo ljudstva in za razširjanje političnih pravic — zlasti volilne pravice v vse javne zastope — na najširše kroge prebivalstva.

II.

Da poslancem katoliško-narodne in onim narodne stranke ne bode potreba odrekati se — zlasti onim katoliško-narodne stranke katoliško-narodnih, in onim narodne stranke naprednih — načel, ki so jih doslej vodila pri njihovem javnem delovanju, ostanejo tudi poslej še v dose-danjih klubovih zvezah.

V posredovanje vzajemnega postopanja sprijateljenih klubov se osnuje skupni odbor.

Skupni odbor obstoji iz 8 članov in 4 namestnikov.

V ta odbor voli vsak sprijateljenih klubov po 4 zastopnike in 2 namestnika iz svoje sredine.

Volitev skupnega odbora velja za dobo zasedanja in se ima tedaj pričetkom vsacega zasedanja obnoviti.

III.

Vsaka zadeva, ki ima priti v deželnem zboru v razpravo ali glasovanje, mora se preje pretresati v skupnem odboru, ki sklepa z nadpolovično večino glasov.

Sklepu in izrecilu skupnega odbora morata se brezpogojno pokoravati oba sprijateljena kluba, izvzemši šolstvo, glede katerega se jima prepušča popolna svoboda, dokler se ne doseže skupni klub. Vender si pa oba kluba prizadevajta doseči tudi v tem vprašanju jednotno postopanje.

1866, 3. junija. Razglasi se organizacijski statut za novo četo prostovoljnih planinskih lovcev za Kranjsko, Koroško in Štajersko. Načelstvo čete je prevzel major Arturgrof Mannsdorf.

1866, 16. junija. Razglasi se zakon o požiganju ljubljanskega barja.

1866, 16. junija. Ker so se bližali za Avstrijo viharji časi, sklne občinski svet ljubljanski udanostno adresno do cesarja.

1866, 20.—30. junija, so vsprejemali v Ljubljani, Radovljici, Postojni in Novem Mestu v četo prostovoljnih planinskih lovcev.

1866, 27. junija. V Ljubljano so došli prvi ranjenci z italijanskega bojišča. Dne 28. junija so jih pripeljali 140, 29. junija dopoldne 204 in popoldne 189, 30. junija 469, 1. julija 266, 2. julija 354, 3. julija 289 mož. Nekaj ranjencev so odpeljali naprej na Hrvatsko in Štajersko.

1866, 28. junija, po noči so pripeljali v Ljubljano 1600 italijanskih vjetnikov.

1866, 5. julija, so pripeljali 117 lahko ranjenih italijanskih vojakov, katere so položili v neko ljubljansko skladišče in stregli so jim „Sokol“ in žensko društvo milosrčnic. Dne 7. julija je prišlo po železnici še nekaj ranjenih vjetih Italijanov. (Dalje pride)

IV.

Skupni odbor izbere iz svoje srede po dva načelnika in dva namestnika in sicer tako, da se izmed odposlancev vsacega kluba izbere po jeden načelnik in jeden namestnik. V pred-sedovanju vrstita se načelnika odnosno namestnika tako, da vsaki seji predseduje drugi. Za prvo predsedstvo v zasedanju odločuje žreb.

Skupni odbor je sklepčen le tedaj, če je vsak klub zastopan po 4 članih odnosno namestnikih. Predsednik se vselej udeležuje glasovanja.

Posvetovanje in sklepanje v skupnem odboru se mora za 24 ur odložiti, če to zahteva polovica članov.

V obnovljeni seji zopetna odložitve iste zadeve ni več dopustna, če to zahteva večina članov.

V.

Ko bi se v kaki zadevi v skupnem odboru ne dosegla večina, spraviti je stvar pred skupno sejo obeh sprijateljenih klubov.

Skupno sejo skliče in vodi tisti predsednik skupnega odbora, ki je zadevni neuspešni seji poslednjega predsedoval.

V skupni seji sprijateljenih klubov poročata najpreje za vsako stranko skupnega odbora po jeden poročevalec.

Poročilu sledi debata, ki se vrši po dolo-čilih poslovnega reda deželnega zbora.

Potem se glasuje in odloči z dvetretjinsko večino, a navzoče morajo biti tri četrtine obeh klubov.

VI.

V doslej spornih točkah gledališča in višje dekliske šole se bode dogovorno naslednje postopalo:

- glede podpore nemškemu gledališču prepušča se članom obeh klubov svoboda;
- slovenskemu gledališču se osigura letna podpora najmanj 6000 gld;
- slovenski višji dekliski šoli v Ljubljani se osigura letna podpora najmanj 2000 gld. in k večjemu 3000 gld. pod pogojem, da se deželnemu odboru konceduje pravica, biti v kuratoriju zastopan po svojem odposlancu.

VII.

Volitve v odseke se vrše tako, da imata v njih oba sprijateljena kluba po jednako število članov. Za načelo velja, da se veleposestniški stranki prepusti za odseke po tretjina mandatov.

VIII.

Oba kluba zavežeta se delovati k temu, da se ublažé nasprotja, ki so nastala vsled medsebojnih bojov katoliško narodne in narodne stranke na političnem, gospodarskem, socialnem in zlasti tudi časnikarskem polju.

Oba sprijateljena kluba se zavežeta varovati sedajno posestno stanje obeh strank mej spravno dobo in sicer tako, da se vsaka stranka obveže, ko bi v kakem volilnem okraju v tekoči volilni dobi iz kakoršnega koli vzroka prišlo do nadomestne volitve za deželni ali državni zbor, ne delovati proti izvolitvi kandidata one stranke, kateri je pripadal prejšnji poslanec. Glede volitve v samoupravne zastope se pa zavežeta oba kluba delovati na to, da se sporazumno in mirno vrše.

Vselej pa, kadar bi vsled udeležitve nemške stranke prišel v nevarnost kandidat one slovenske stranke, katere posestno stanje se ima varovati, je sprijateljena jej stranka obvezana, udeleževati se volitve in glasovati za tega kandidata.

IX.

V prvi seji po ratifikaciji te spravne pogodbe odpove se iz vse zbornice izvoljena dr. Ivan Tavčar in dr. Danilo Majaron deželnemu odborništvu odnosno namestništvu in oba kluba se zavežeta pri nadomestni volitvi voliti tista kandidata, katera nominuje klub narodne stranke.

Ker je pričakovati, da se v tem slučaju odpove tudi dr. Adolf Schaffer svojemu mandatu v deželnem šolskem svetu, obvezani so vsi slovenski deželni odborniki, na njegovo mesto voliti tistega deželnega odbornika, katerega odloči klub katoliško-narodne stranke.

X.

Za okrajne cestne odbore in c. kr. okrajne šolske svete imenoval bode vsak sprijateljeni klub po jednega kandidata in slovenski deželni odborniki obvezani so glasovati za te kandidate.

XI.

Da se pospeši zблиžanje obeh strank, katero je nemogoče, dokler bode trajal gospodarski boj med njunimi pristaši, zavežete se klubovi vodstvu delovati na to, da se snovanje novih denarnih zavodov v krajih, kjer že kateri posluje — izvzemši deželno stolno mesto Ljubljana — po mogočnosti ovira. Pač pa bosta oba kluba zavezana, podpirati ustanavljanje Raiffeisenovih posojilnic po večjih krajih, kjer še nobenega denarnega zavoda ni.

XII.

Ker se snovanje konsumnih društev z narodnega stališča zamore odobravati le tam, kjer je slovenski živelj v boju z drugorodnim življem, z narodno-gospodarskega stališča pa le tam, kjer domača trgovina ne vstreza gospodarskim potrebam konsumentov, — zavezuje se oba sprijateljena kluba, delovati na to, da se v takih krajih dežele kranjske, kjer niso dani zgorajšnji predpogoji, konsumna društva ne snujejo. Kadar bi se pa v kakem kraju imelo osnovati konsumno društvo po vplivu ali inicijativi jedne ali druge stranke, je vodstvo konsumno društvo snujoče stranke zavezano, o tem obvestiti vodstvo prijateljske stranke, da se doseže skupno postopanje.

XIII.

Zaradi velike važnosti, katera je v narodnem oziru pripisovati okrepitvi kmetijstva in malega obrtništva, obvezujeta se oba kluba, da bosta skupno delovala za snovanje kmetijskih in obrtnih produktivnih zadrug po vseh večjih krajih dežele kranjske.

XIV.

Ko bi deželni zbor kranjski prišel v položaj, da bi iz svoje srede imel izbirati poslance za državni zbor, zavezuje se oba sprijateljena kluba, glasovati soglasno za devet kandidatov, katerih pet bode imenoval klub katoliško-narodne, štiri pa klub narodne stranke. V slučaju, da bi iz tako voljenega državnega zbora vršile se volitve v delegacije, imata se voliti pravi član in njega namestnik jedenkrat iz narodne, drugikrat iz katoliško narodne stranke.

XV.

Prepovedano je poslancem obeh klubov, stopati v zadevah, o katerih je odločal skupni odbor ali pa skupščina obeh klubov, v dogovor z nemško deželnozborsko stranko. Kdor bi ravnal proti tej določbi, zahtevati sme skupni odbor, da se izključi iz kluba.

XVI.

Ta dogovor sklenjen je za sedanjo deželnozborsko volilno dobo in se v tej dobi ne more odpovedati.

Izgotovi se pa v dveh enakih izvodih, katera podpišejo vsi poslanci, ki so člani sprijateljenih klubov. Od teh izvodov shrani po jednega načelnik vsakega kluba.

V Ljubljani, dne 24. februarja 1898.

Ta dogovor so odobrili in podpisali:

Za izvrševalni odbor katoliško-narodne stranke: Fran Povše, t. č. načelnik in deželni poslanec; Detela, deželni glavar; dr. Papež; Andrej Kalan, deželni poslanec; dr. Ignacij Žitnik, deželni poslanec; J. Ažman, deželni poslanec; Franc Schweiger, deželni poslanec; Tomaž Kajdiž, deželni poslanec; Josip Zelen, deželni poslanec; Fr. Košak, deželni poslanec; F. Modic, deželni poslanec; Gabr. Jelovšek, deželni poslanec; Primož Pakiž, deželni poslanec; V. Pfeifer, deželni poslanec.

Za izvrševalni odbor narodne stranke:

Lenarčič; dr. D. Majaron; Perdani; Anton Klein, deželni poslanec; Fr. Višnikar; Ivan Božič, deželni poslanec; Iv. Hribar; Murnik; dr. Ivan Tavčar; Peter Grasselli.

Iz državnega zbora.

Štirinajsto zasedanje državnega zbora se je pričelo zadnji ponedeljek. Prišel je ob 1/2 12. uri v zbornico ministerski predsednik grof Thun

z vsemi ministri. Starostni predsednik poslanec dr. Zurkan je otvoril sejo in izrazil željo, da naj bi zbornica delala. Na delo naj jo posebno vspodbuja cesarski jubilej, da bomo ta praznik obhajali v veselju in neomahljivi udanosti do Nj. Veličanstva (Posl. Wolf: jezikovne naredbe!). Svoj govor je končal Zurkan s slava-klici na cesarja. Vstali so vsi poslanci, le Iro je obsedel in drugi Schönererjanci so demonstrativno zapustili dvorano.

Nato so poslanci prisegli, vsak v svojem jeziku. (Wolf in Schönerer sta delala vmes neslane opazke: Kako, po kitajsko, v volapüku? Ali morajo izključenci tudi prisegati? Ali ni tu policije?) Med novimi poslanci je tudi Stojalovski.

Potem se je vršila volitev novega predsednika zbornice. Oddalo se je 241 listkov. Dr. Fuchs, član katoliške ljudske stranke, je dobil 195 glasov, 44 listkov je bilo praznih. Schönerer je zaklical Fuchsu: „To je član stranke, ki je stavila Falkenhaynov predlog. V „Zuchthaus“ ž njim!“ Ko je desnica dr. Fuchsu ploskala, sta Wolf in Schönerer neprenehoma kričala: „V Zuchthaus ž njim!“, „Schuft!“

Predsednik dr. Fuchs se je zahvalil za izvolitev in omenil, da vsi narodi pričakujejo v zbornici uspešnega dela, in mimogrede je omenil, da je po njegovem mnenju sklep glede Falkenhaynovega predloga postal brez pomena, ker je bil samo začasen.

Poslanci dr. Pergelt in dr. Steinwender grof Stürgkh, Daszynski, Wolf, dr. Lueger in Schönerer so soglasno izrekli v imenu svojih strank, da se ne zadovoljijo z izjavo predsednika, ampak da je bil sklep že sprva neveljaven. Schönerer je v svojem govoru rekel, da spada dr. Fuchs kot državni zločinec v „Zuchthaus“.

Ministerski predsednik grof Thun je nato razvil svoj program rekoč: Vlada želi, da se vrnejo v parlament zopet redne razmere, na to nas sili veljava države in nujno potrebno gospodarsko ojačenje, da se srečno dožene pogodba z drugo polovico države. Prva načela vlade so: pravičnost v vseh javnih poslih vsem narodom in vsem prebivalcem, pospeševanje koristnih socijalnih reform in kulturnega napredka ter podpiranje industrije in kmetijstva.

Levičarski poslanci so predlagali, da naj se Badeni toži (dr. Pergelt), da naj se izda jezikovni zakon in za to voli odsek 36 članov (princ Lichtenstein), da naj se odpravijo jezikovne naredbe za Češko (dr. Funke), da se prekinijo pogajanja z Ogersko, dokler se ne odpravi mlinski obrat (dr. Gessmann), da se predloži v sankcijo sklenjeni zakon o ureditvi uradniških plač (Steiner), da se odpravi mlinski obrat (dr. Dvořák), da se sprejme tiskovni zakon (Resel), da se reformuje zakon o zavarovanju delavcev proti nezgodam (Axmann).

Druga seja je danes. Na dnevnem redu je volitev obeh podpredsednikov in razprava o izjavi ministerskega predsednika.

Politiški pregled.

Krščanska slovanska narodna zveza je včeraj sklenila, da bode v njenem imenu pri razpravi o vladnem programu načelnik zveze dr. Šusteršič pojasnil stališče Jugoslovancov, namreč da Jugoslovani zahtevajo od vlade obljubljeno pravičnost nasproti vsem narodnostim ter da pričakujejo, da se jim konečno vendar izpolnijo nade o zaželeni, in po krivici toliko časa kračeni enakopravnosti. Ako se izpolnijo te nade, je klub pripravljen vlado podpirati in omogočiti redno parlamentarno delovanje. — Posl. pl. Berksu je klub dovolil, da bode interpeloval vlado, kdaj misli odpoklicati vojsko s Krete domov.

Parlamentarna komisija desnice je včeraj popoldne sklenila, da se na podlagi sklepov desniških klubov izvoli za prvega podpredsednika drž. zbornice dr. Ferjančič in za drugega podpredsednika bukovinski deželni glavar poslanec Lupul. Bivšima predsednikoma Abrahamoviču in Kramaru je podpisala desnica za hvalno adreso.

V gosposki zbornici je bila tudi seja dne 21. t. m. Daljši govor je imel predsednik knez Windischgrätz o cesarskem jubileju. Spominjal

se je hvaležno Badenija, ki je bil v dobrih razmerah z gosposko zbornico. Izvršile so se potem volitve v delegacije in v kvotno deputacijo.

Poslanec baron Schwegel je postal načelnik kluba ustavovernih veleposestniških poslancev, ker se je branil obdržati predsedstvo baron Ludwigstorff. Schwegel ima dve železi v ognju: vladno železo potegne, kadar v njegov klub pride minister Bärnreither, in opozicijsko nemškonacionalno železo potegne, kadar sam sedi v seji levičarskih glavarjev, katerim je komendant Wolf.

Zvrševalni odbor levice, ki ima v svoji sredi načelnike vseh nemških strank, je bil sklenil opustiti obstrukcijo in sprejeti podpredsedniško mesto v zbornici samo da pride iz veljave lex Falkenhayn. Za to sta glasovala tudi člana dr. Steinwender in Kaiser. V skupni seji je pa nemškonacionalni klub ovrgel ta sklep, češ da se mora nadaljevati obstrukcija dokler se ne preklicajo Gautscheve jezikovne naredbe in da stranka ne sprejme ponujenega podpredsedniškega mesta. Nemški nacionalci štejejo 42 poslancev in ker jih bodo gotovo v obstrukciji čvrsto podpirali nemški naprednjaki, je ropot v zbornici zagotovljen, ko se bode Nemcem le las zakrivil, dotlej bodo pa bolj mirni.

Wolfvim surovostim se bliža konec. Celo glasila najhujših nemških obstrukcionistov so začela grajati njegovo pobalinsko postopanje. „Tagespost“, ki ga je zadnji čas vedno po rokah nosila in slavila, je pisala včeraj, da je način, kako sta Schönerer in Wolf kazala v zbornici svojo energijo, napačen. Ne smela bi se več posluževati sredstev, ko je velika nemška večina drugače sklenila. Wolf se sklicuje na „deutsche Gemeinbürgerschaft“, a sam s svojimi somišljeniki najbolj dela zoper njo, ko na svojo pest dela sklepe. Pet poslancev hoče, da bi jih poslušalo zoper svoje prepričanje 80 poslancev. — Tako sta med nacionalnimi Nemci že dva tabora, jeden se poteza za „Gemeinbürgerschaft“, drugi pa že za „gemeine Bürgerschaft“, ki se slovenski imenuje blaznica.

Poslanec baron Dipauli vedno zna kaj posebnega „pogrunati“. Mož je zopet razžaljen in sicer zavoljo tega, ker je njegova stranka v ministerstvu zastopana po baronu Kastu, kateri ni član katoliške ljudske stranke. Zaradi tega je Dipauli izostal od seje zvrševalnega odbora desnice in odložil svoje mesto kot načelnik katoliške ljudske stranke in kot član parlamentarne komisije. Izjavil je tudi, da noben član katol. ljudske stranke ne sme kandidovati za zborničnega predsednika. Ker je bila večina klubovih članov nasprotna tem razlogom, sta Dipauli in Zallinger izstopila iz izvrševalnega odbora desnice, a ostaneta klubova člana. Vodstvo kluba je začasno prevzel dr. Ebenhoch.

Socijalno-demokratski poslanci drž. zbora so sklenili tožiti grofa Badenija, baronu Gautschu pa prizanesti. Izjavili so tudi, da je mogoče upati, da se naredi red v zbornici, ako bode vlada poskusila urediti jezikovne razmere potom zakona. Kakor se kaže, je tudi socijalnim demokratom prva in glavna skrb nemški državni jezik in s tem jezikom mislijo najbrž napasti lačne želodce delavcev.

Dr. Lueger, dunajski župan, je dobil od papeža veliki križ Gregorjevega reda. Izročil mu ga je nuncij Tagliani, ko se mu je prišel zahvaliti za čestitko dunajskega mesta, izraženo povodom papeževega jubileja.

Medjumurje, ta čisto hrvaški kraj, v katerem živi do 90 tisoč Hrvatov, je v nevarnosti, da podleže hrvaškemu šovinizmu. Medjumurje so pred leti Ogri siloma vzeli Hrvatski.

Rusija spravlja vojaštvo od Črnega morja skozi Dardanele v Vladivostok.

Turška vlada je ukazala prestaviti jedno divizijo iz Tesalije na bolgarsko mejo.

Korejski cesar je bil dobil iz Rusije častnikov in uradnikov, ki so vežbali vojsko in pomagali urediti državne finance. Sedaj je cesar korejski zahvalil se ruskemu carju za to pomoč, ker si je mlada država že opomogla. Car je pozval nazaj finančne svetnike, častnikom je pa ukazal, da ostanejo na Koreji v varstvo ruskih misijonov.

Domače novice.

Osebnosti. Č. g. Mihael Tavčar, župnik in dekan v Žužemberku, je imenovan častnim kanonikom. — G. dr. Fran Simonič je imenovan kustosom na vseučiliški knjižnici na Dunaju. — V škofjeloškem uršulinskem samostanu je dne 22. t. m. umrla s. Kordula Lenasi, rojena Vrhničanka. — Za župnika v Hodišah je imenovan č. g. A. Žak, župnik v Štebnju ob Zili.

Škofa dr. Missia in dr. Jeglič bodeta jutri potrjena v konzistoriju v Rimu in začetkom maja zasedeta svoji stolici.

Sprava je tedaj dobila meso in kri, kakor kaže objavljena pogodba. Posebnega navdušenja ta pogodba ni napravila nikjer, ker je ni narekoval čisti slovenski, ampak strankarski duh. Jedino to je nekaj vredno, da smo izbili narodno stranko iz nemških kremljev. Prihodnjič bomo o teh pogojih več izpregovorili. To pa že danes rečemo, da bi jih bila katoliško-narodna stranka na dražbi l. 1894. lahko kupila ceneje.

Za slovensko vseučilišče v Ljubljani naj se oglase slovenske občine in pošljejo v smislu sklepa kranjskega deželnega zbora peticije na državni zbor.

Moderno barbarstvo. Lepi, še dobro ohranjeni spomenik, ki stoji pred Šentpeterskim mostom v Ljubljani, „spomenik splošnega zmago-slavlja katoliškega pravoverstva nad protestantstvom, postavljen ob Hrenovi škofovski 25letnici l. 1622“ — kakor piše č. g. župnik Vrhovnik v „Izvestjih“ — ta zgodovinsko znameniti in Ljubljancanom častiti spomenik so sklenili modri mestni očetje podreti in podariti muzeju, koder se spravi najbrže razdejan v ondotno klet. Nad takim barbarskim činom, ako se zvrši, užaljeni bodo vsi Šempeterčani, katerih verni očetje so spomenik postavili za javni prostor, a ne za klet. Ali bi ne mogel spomenik stati sredi parka, ki se sedaj ondi dela? Jako lepo bi se podal, le malo bi ga bilo treba prestaviti. Menimo, da vender križ na vrhu spomenika ne dela kakemu mestnemu očetu prehude preglavice.

Ignacij Borštnik bode jutri gostoval na slovenskem odru v narodni igri „Revček Andrejček“. Zopetni dohod g. Borštnikov je velevažen in upamo, da občinstvo stori svojo dolžnost ter vrlemu nekdanjemu režiserju slovenskega gledališča dokaže, kako si njega in njegovo gospo želimo nazaj.

Poslopje za višjo gimnazijo bodo pričeli venderle zidati letos v Ljubljani. Ministerstvo je že imenovalo stavbeni odbor.

Avtomate, ki bodo prodajali tobak in smodke, dobimo v Ljubljani. Kakeršen bo denar,

ki se bode vrgel avtomatu v žrelo, tak tobak ali smodke bode dajal avtomat.

Trgovska in obrtna zbornica. Trgovinski minister je odobril izvolitev g. J. Perdana predsednikom in g. A. Kleina podpredsednikom trg. in obrtne zbornice.

Drobne novice. V Renčah so ukradli neznan tatovi krčmarju Hebatu 14 stotakov. — V Vernbergu blizu Beljaka se snuje nova podružnica „Schulvereina“. — V Celju je med. dr. Negri, bodoči zet župana Stiegra, mladega dr. Stepischnegga v dvoboju prav pošteno naklestil, ker je Stepischnegg zabavljaj županu Stiegru. Stari Stepischnegg bi bil rad celjski župan.

V Borovnici je bil županom izvoljen gosp. Ivan Majaron, svetovalci so gg.: Jos. Verbič, Iv. Kos, Jak. Petrovič in Drag. Žitnik.

V Postojni bodo letos zgradili v proslavo cesarskega jubileja bolnico za 12 bolnikov. Občina bode dala brezplačno stavbišče in 2000 gld.

„Šolski dom“ v Gorici. Za „Slogine“ zavode se bode še to pomlad začela zidati hiša nasproti stanovanju č. g. dr. Gregorčiča po načrtu prof. Hraskega. Hiša bode imela dve nadstropji in najst sob za šolo ter se bode imenovala „Šolski dom.“

Tržaški škof dr. Šterk je imel na sv. Jožefa dan pri sv. Justu v Trstu pridigo. Ljudstva je bila polna cerkev. Škof je opravičil svoje ravnanje glede slovenskih pridig pri sv. Jakobu in rekel, da je njegova dolžnost, poskrbeti, da slišijo ne le Italijani in Nemci, ampak tudi Slovenci božjo besedo v svojem jeziku, in da se drži gesla: „Boga je treba bolj poslušati, nego ljudi.“

Nova učna knjiga. Ministerstvo je potrdilo knjigo: „Ženska ročna dela za pouk na ženskih učiteljskih.“ Nevezana stane 70 kr., vezana 90 kr.

Društva.

Tretji letošnji koncert „Glasbene Matice“ bo na cvetno nedeljo (3. aprila) popoldne v Sokolovi dvorani „Narodnega Doma“ v Ljubljani. Izvajal se bo Bachov veliki oratorij: „Pasijon sv. Matevža“. Skladba je prekrasna, velikanska, upajmo da bode tudi proizvajanje skladbe vredno.

Pevsko društvo „Ljubljana“ priredilo je dne 19. t. m. pri „Virantu“ pevski večer, ki se je v vsakem obziru obnesel izborno. Gostilniški prostori g. Frana Rozmana so bili prenapolnjeni in ves razpored se je izvršil zelo dobro. Društvo je priredilo ta večer na čast vsem Josipinam in Josipom, ne pa „Pepicam in Pepčkom“, ker

želi, da bi se Slovenke in Slovenci dičile z lepimi slovenskimi imeni. Vse občinstvo je bilo iznenajeno, ko je predsednik naznanil, da je vlada prepovedala pesem „Bog i Hrvati“, ker vender ni mogla imeti k temu nobenega poudara. Pesem je namreč domoljubne vsebine in se povsod na Hrvaškem javno poje. Vse pevske točke so se izvršile in pele na splošno zadovoljnost. Gerbičeva pesem „Mi fantje smo“ je dosegla tolik uspeh, da se je morala ponavljati. Takisto se je morala ponavljati Volaričeva pesem „Zvečer“, v kateri je očaral občinstvo s svojim krasnim glasom baritonist g. Avgust Polašek. Gosp. Fran Perdan je povzročil mnogo smeha in šale v komičnem prizoru „Matija Korajžar“ in so zlasti ugajali njegovi s humorjem in satiro navdahnjeni kupleti. Konečno nam je še omeniti izvrstnega tamburanja tamburaškega kluba „Zvezda“. Klub „Zvezda“ je nastopil polnoštevilno in izvajal vse točke svojega razporeda tako fino in točno, da je moral vsak komad ponavljati. Zabava je bila jako živahna.

Potrjenje pravil Za „Zvezo slovenskih pevskih društev“ je ministerstvo odobrilo pravila. — Istotako je ministerstvo potrdilo pravila društva „Slovenska krščansko-socijalna zveza“.

V „Narodni čitalnici“ v Kranju bode v kratkem gostovalo „Dramatično društvo“ iz Ljubljane.

Razne stvari.

„Obzor“ je slavil redek jubilej. Doživel je v eri Khuenovi osemstotno konfiskacijo.

Meterski zistem bodo uvedli na Ruskem za mero in tehtnico. Za uvedbo je dobil finančni minister že pooblaščenje od carja.

V Petrogradu je trgovec Gabrijel Ribin defravdiral 180.000 rubljev in pobegnil.

V Petrogradu so otvorili nov muzej za umetnost, kateremu je vodja veliki knez Jurij Mihajlovič.

Brzjavke „Slovenskemu Listu“.

Dunaj, 23. marca. Prvim podpredsednikom državnega zbora je bil danes izvoljen dr. Ferjančič in drugim podpredsednikom Lupul.

Dunaj, 23. marca. Današnja seja mirna ker nista navzoča Schönerer in Wolf. Prvim podpredsednikom izvoljen dr. Ferjančič s 177. od 201 oddanih glasov, 24 listkov praznih. Drugim podpredsednikom izvoljen Lupul s 169. od 186 glasov. Ferjančič je prvi podpredsednik, ker zastopa številnejši klub, nego Lupul. Vršni se razprava o vladnem programu. Dipauli je nasvetoval odsek 36. članov, ki naj izdela načrt zakonite uravnave jezikovnega vprašanja. Diferencije v klubu katoliške ljudske stranke so poravnane. Berks je interpeloval radi odpoziva vojske s Krete.

Dunaj, 23. marca. Gregor Sturm, občinski svetnik dunajski, rodом Slovenec, je umrl.

Trnkóczyja
ustna voda
steklenica 50 kr.

Trnkóczyja
prašek za zobe
škatljica 30 kr.

kakor tudi

vse medicinično-kirurške in farmacevtske preparate, specialitete itd., dietična sredstva, homeopatična zdravila, medicinska mila, parfumerije itd. itd.

priporočajo in razpošiljajo na vse strani

27 (12-3)

lekarniške trdke:

Ubald pl. Trnkóczy v Ljubljani na Kranjskem,
Viktor pl. Trnkóczy na Dunaju, Margarethen,
Dr. Oton pl. Trnkóczy na Dunaju, Landstrasse,
Julij pl. Trnkóczy na Dunaju, Josefstadt,
Vendelin pl. Trnkóczy v Gradcu na Štajarskem.

➔ Pošljatev z obratno pošto. ➔

Priporočajo se
Franc Pavšner
krojač
v Ljubljani
Vodnikov trg.

ERNST SPEIL,
mehanik,

Ljubljana, Turjaški trg šte. 1.
(„Kotoliški Dom.“)

Zaloga šivalnih strojev in biciklov po najnižjih cenah iz različnih tovarn.

Najnovejši izumi.

Vsa v to stroko spadajoča dela se točno in solidno in po najnižjih cenah izvršujejo.

Za mnogobrojna naročila se udano priporočajo

Ernst Speil,
mehanik.

28 (24-3)